ISSN: 2645-8608
D.A.O. Kathmandu Regd. No. 451-2071/072

हरियाली रक्षक

Green Guard Bimonthly

वर्ष-५, अंक-१६ Complimentary School Magazine Sept/Oct-2018

चिम्पाञ्जी (Pan troglodytes)

लेमर (*Lemur catta*)

मोना

Cercopithecus mona

भरभेट

Chlorocebus pygerythus

भरभेट

Chlorocebus tantalus

पटास

Erythrocebus patas

अफ्रिकी बाँदर नेपालमा

Confiscated primates in Nepal

साथमा नियमित स्तम्भ

Confiscated Primates in Nepal

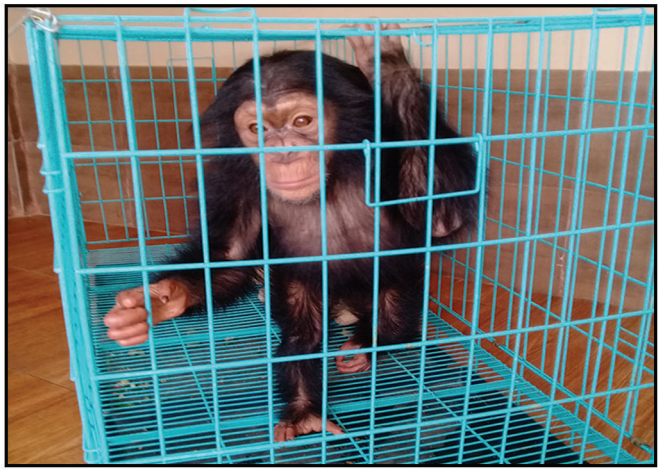

चिम्पाञ्जी *(Pan troglodytes)*

चिम्पाञ्जी *(Pan troglodytes)*

लेमर *(Lemur catta)*

पटास *(Erythrocebus patas)*

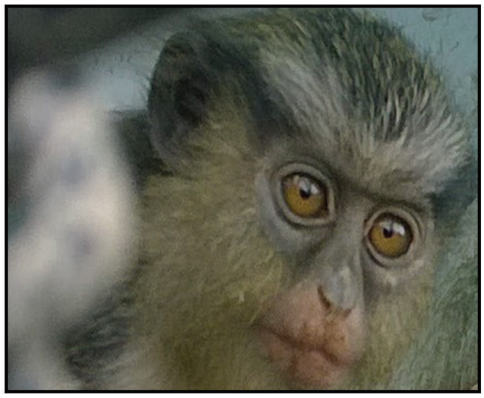

Cercopithecus mona

मोना

Chlorocebus pygerythus

भरभेट

Chlorocebus tantalus

भरभेट

सम्पादकीय

Chief Editor
Madhav Paudyal

Associate Editor
Ramesh Bhattarai
Thaneshwor Pd. Basyal
Biraj Pun

Chief Correspondent
Satchit Ghimire

Editor
Bishwanath Rijal

Photo
Green Guard

Design & Layout
Bikal Shrestha
Printed at
Ojaswi Printing Press
Kathmandu

Office
Anamanagar, Kathmandu
Mobile:9808244120
Email: greenguard2016@gmail.com

Empower People! Save Wildlife !

LVDI INTERNATIONAL

अनुसन्धान र विकास

अनुसन्धान र विकास एकै सिक्काका दुई पाटा हुन्। अनुसन्धान विनाको विकास दिगो नहुने यर्थाथताले विश्वमा विभिन्न राष्ट्रहरुले अनुसन्धान क्षेत्रमा ठूलो धन राशी खर्च गरिरहेको अवस्था छ । शैक्षिक रुपमा उत्पादन भएका जनशक्तिहरुले आफ्नो कार्यक्षेत्रमा फलदायी हासिल गर्न पनि अनुसन्धान अपरिहार्य बनेको छ। वातावरण मैत्री विकास दिगो विकास हुने हुँदा भविष्यका पुस्ताहरुले आफ्ना पुर्खा, अग्रजहरुको योगदानलाई गौरव ठान्ने मौका मिल्दछ । अध्ययन अनुसन्धानबाट नै दिगो विकास सम्बद्ध भौतिक निर्माण, कृषि उब्जनी, पर्यटन उद्योगको विकास भई वातावरण संरक्षण जस्ता कार्यमा टेवा पुग्दछ । यति मात्र होइन वैज्ञानिक अनुसन्धानबाट जनावरहरुको स्थानान्तरण, जनावर मानिसबीचको द्वन्द्व न्यूनिकरण, वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण एवं नीति निर्माणका कार्यमा समेत मद्दत पुग्न गई समग्र सेवा प्रदायक एवं सेवाग्राहीहरुले समूह कार्यको अनुभव गर्दै विकास निर्माणमा होष्टेमा हैसे गर्न अवसर पाउछन् र यसैबाट सुखी नेपालको अपेक्षा गर्न सकिन्छ ।

अन्तमा यस म्यागजिन तयार गर्न प्रत्यक्ष, अप्रत्यक्ष रुपमा सल्लाह सुझाव दिन हुने हाम्रा अग्रज विद्वानहरुलाई सधन्यवाद दिन चाहन्छु र यहाँहरुको अमूल्य सुझावको सधै प्रतिक्षा गर्दछु ।

आवरण पृष्ठको चित्र: चिम्पाञ्जी-BBC
मोना, भरमेट र पटास- Google **बाट साभार**

बाँदरको अवैध व्यापार : पारिस्थितिक प्रणालीमा असर अफ्रिकी बाँदर नेपालमा

विश्वनाथ रिजाल

पृष्ठभूमि

मानिसहरूको नजिकको सम्बन्ध रहेको बाँदर प्रजातिहरूको पारिस्थितिक प्रणालीमा महत्वपूर्ण भूमिका रहेको हुन्छ ।

विशेष गरेर चिम्पाञ्जी र मानिसका बीच झण्डै ९६% गुणहरू समान रहने पुष्टि भएको छ । हिन्दू धर्ममा समेत बाँदरलाई नजिकको मित्र, सहयोगीका रूपमा देवी-देवताहरूले लिने गरेका कथन छन् । मूलत: रामायण कथामा राम मानिस हुन् भने हनुमान, सुग्रीव लगायतका बाँदर सेना रहेका कथा छन् । हिन्दू धर्मावलम्बीहरूका विभिन्न चाडहरू : रामनवमी, हनुमान जयन्ती, विवाह पञ्चमी महोत्सवजस्ता पर्वहरूमा राम, लक्ष्मण, सीता लगायत हनुमानको पनि पूजापाठ गरी भक्तिभावलाई श्रद्धापूर्वक प्रस्तुत गरेको देखिन्छ ।

आज संसारमा जनावरहरूलाई चिडियाखानाभित्र सुन्दरताका लागि सजाउने वस्तुका रूपमा दाँजिने गरिन्छ । एउटा अर्थमा मानिसले आफ्नो स्वार्थी प्रवृत्तिका कारणले विभिन्न जीवजन्तुलाई चिडियाखानामा कँज्याएर राखेको छ भने अर्को अर्थमा वन्यजन्तु संरक्षण गर्ने उद्देश्यले वन्यजन्तु आरक्ष तथा राष्ट्रिय निकुञ्जको स्थापना गरेको छ । वन्यजन्तुको संरक्षणसँगै वातावरणीय सन्तुलनको सकारात्मक प्रभावलाई कायम गरिएको हुन्छ । यदि वन, वन्यजन्तु र मानवबीचको सम्बन्धलाई बोध गर्ने हो भने प्रकृतिमा पारिस्थितिक पद्धतिमा सकारात्मक प्रभाव पर्छ । जङ्गली जनावरलाई व्यापारको रूपमा प्रयोग गर्ने प्रवृत्तिकै कारण प्रकृतिमा दोहन हुन पुग्यो । भोलिका लागि यो पृथ्वीको पनि संरक्षण हुनुपर्दछ भन्ने हेक्का नै राख्न छोडियो । मानिसमा घृणा, लोभ, मोह बढ्दै जनावरहरूको सुरक्षामा वैज्ञानिक उपाय नै अवलम्बन गरिएन । यो सुन्दर प्रकृति जीवजनावरका लागि पनि हो तर मानिसले सबै प्रकृतिलाई आफ्नो नियन्त्रणमा लिँदै जाँदा जीवजन्तुले हैरानी बेहोर्नु परेको हुन्छ । फलस्वरूप जनावरहरूको आफ्नो स्वतन्त्र वातावरणमा असर परेकाले मानव र जनावर द्वन्द्व बढ्न पुग्यो ।

बाँदर संरक्षणका दृष्टान्त

विश्वमा झण्डै ३०० प्रजातिका बाँदर रहेका छन् । बाँदरका प्रजाति संरक्षण गरेर सिंगापुर, भियतनाम, युगान्डा, माडागास्कर, कोस्टारिका तथा जापानको नागानो सिटीले कैयौ पर्यटक, अनुसन्धानकर्ताको ध्यानलाई आकर्षित गरेको छ । पछिल्ला दिनमा हाम्रो देशका जिल्ला, नगर, गाउँपालिकाले बाँदर नियन्त्रण गर्ने नाममा बजेट छुट्याएको छ । यति हुँदाहुँदै पनि वैज्ञानिक व्यवस्थापनमा जोड नदिएकै कारण यी प्राणीहरूप्रति मानिसले हेलाको दृष्टिले अन्याय गरेको छ । बाँदर र प्रकृतिको सम्बन्धलाई बोध गराउन विगतका वर्षदेखि बाँदर दिवस समेत मनाउँदै आएको पनि देखिन्छ । अध्येताको समूहद्वारा यो प्राणी वर्गको आफ्नै परिवार, समूह

र परिवारको सदस्यहरूमा हुने मैत्रीपूर्ण सम्बन्ध, आनीबानीको मूल्यलाई पेस गरिएको पाइन्छ । हामी मानवका लागि समेत प्रेरणादायी ज्ञानलाई प्रदान गर्दै पारिस्थितिक प्रणालीमा बाँदर जातिको महत्व रहेको तथ्यलाई पेस गर्दै आएका छन् । अफ्रिकामा त्यहाँका बाँदरहरूकै कारण घना जङ्गलको संरक्षण भएको वैज्ञानिक प्रमाण रहेको छ । यसर्थ बाँदर र प्रकृतिको सम्बन्धलाई बोध गर्न नजान्दा स्वयम् मानिस पनि त्यसको असरको सिकार बन्न सक्ने देखिन्छ । नेपालमा बाँदर (लंगुर प्रजाति) को सिकार गर्ने राउटे जातिका पूर्व मुखिया मानबहादुर शाही आफूहरूको मुख्य सिकार बाँदर जङ्गलमा पाइन छाडेको बताउँछन् । जसले यी प्राणीहरू जोखिममा परेको देखिन्छ ।

झण्डै १ दशक अगाडि नेपालबाट नै रैथाने बाँदर (रातो बाँदर) निर्यात गर्ने समूहको प्रयासलाई सर्वोच्च अदालतद्वारा खारेज गरिएको थियो । Wild life watch Group (WWG) को सक्रियतामा सन् २००९ मे १९ मा सर्वोच्च शिखर सगरमाथामा "Don't export Nepali Monkey" लेखिएको ब्यानर पुऱ्याएर विश्व समुदायको ध्यानाकर्षण गरेको कुरा संरक्षणकर्मी माझ ताजै छ (www.ippl.org) । सर्वोच्च अदालतको निर्णयपछि ललितपुरको लेलेमा अवैध पालिएका ३०० बाँदर काठमाडौंका विभिन्न स्थलमा छोडिँदा तिनै बाँदर आज ती क्षेत्रमा समस्या बनेर आएको घटनालाई गाउँलेहरूले अझै सम्झन्छन् । नागार्जुन वन छेउमा बस्ने शिक्षक शिव सापकोटा सो घटनाभन्दा अगाडि बाँदरको समस्या नभएको तर यहाँ छोडिएका बाँदर नै आजसम्म समस्या बनेर आएको बताउँछन् । संसद वैठकको विशेष समयमा बोल्दै काँग्रेस सांसद कमल पंगेनीले देशका विभिन्न ठाउँमा बाँदर आतङ्क रहेको र यसको नियन्त्रण गर्नुपर्ने बताएको कुराबाट पनि वैज्ञानिकक व्यवस्थापनमा सोच बढाउन नसकेको प्रष्ट छ (नेचर खबर,२०७४ श्रावण १६: बाँदर आतंक रोक्न सांसदले गराए ध्यानाकर्षण) ।

प्रकृतिमा बाँदरहरूको उपस्थितिले पारिस्थितिक प्रणालीलाई सघाउ पुऱ्याउने भन्ने बारेमा कलम चलाएका पनि छन् । बाघको संख्यामा वृद्धि गर्ने लक्ष्य, गैंडाको शून्य शिकार जस्ता आकर्षक नारा बोक्दै वन्यजन्तु संरक्षणका विषयमा नाम कमाइरहेका बेला नेपाल सरकारले जनसरोकारका लागि यी विषयतिर नजर अन्दाज गर्न मिल्दैन । व्यावहारिक समाधानको खोजीका निम्ति वैज्ञानिक अध्ययन थाल्न ढिलाइ गर्नुहुन्न भन्ने भावलाई व्यक्त गरेका छन् (पुष्पराज आचार्य, कान्तिपुर राष्ट्रिय दैनिक, २०७५ श्रावण २३ : बाँदरले बसीखान दिन्छ) । चरा मार्ने शिकारी, बाँदर धपाउन गुलेली बोकेको सुरक्षाकर्मीबाट नै समस्या समाधान नहुने भन्ने आवाज पनि उठाइएको छ (नेचर खबर, २०७५ असार १० : विमानस्थलका लागि टाउको दुखाई बने जनावर) ।

वन्यजन्तुप्रति अवहेलना, प्राकृतिक सन्तुलनमा फराकिलो दायरा बनाउन नसक्दा हाम्रो देशमा भएका प्राकृतिक उपहारका रूपमा रहेका यी अनुपम प्राणीहरू सङ्कटमा पर्न थालेका छन् । अर्कोतिर वन्यजन्तु अपराधको क्रममा बाँदर प्रजातितर्फ गिद्धे दृष्टि बढ्न थालेको देखिन्छ । एउटा व्यक्ति पटक-पटक वन्यजन्तुको अपराधमा समातिँदै छोडिएको घटनाले वन्यजन्तुको अपराध गर्नेहरूको जालो मजबुत बनेको दुखद् विषय यहाँ सोचनीय बन्दै छ (अनलाइनखबर, २०७३ असार ३ : कार्यालयले छाडेका भारतीय तस्कर) । अवैध रूपमा जीवित बाँदरहरूको व्यापारले यी प्रजातिको संरक्षणमा चुनौती देखिएको छ । बाँदरलाई मार्ने, तिनीहरूलाई समात्ने गर्दा समेत बाँदरहरू घाइते हुने तथा रोग सार्ने एवम् समातेका बाँदर राख्दा वा एक ठाउँबाट अर्को ठाउँमा पुऱ्याउने क्रममा यिनीहरू मृत अवस्थामा हुने गर्दछन् । अवैध

व्यापारमा प्रयोग गरिएका बाँदरहरू सार्वजनिक वा व्यक्तिगत सम्पत्तिको रूपमा राख्ने क्रममा लोप हुने वा पाल्तु जनावर (Captive bred) को रूपमा परिणत हुने हो भन्ने निचोड छ (www.inanationalprimatolgicalsociety.org) । यस्तै बाँदरहरूको संरक्षण हेतु वैज्ञानिकहरूले 3Rs (Replacement, Reduction, Refinement) सिद्धान्तलाई अपनाउन जोड दिन्छन् । जसअनुसार Replacement (प्रतिस्थापन): अध्ययन, अनुसन्धान विकल्प खोज्ने, Reduction (कम प्रयोग): अध्ययन, अनुसन्धानमा न्यूनतम संख्याको उपयोग गर्ने र Refinement (सुधार गर्ने) : जनावर प्रति हुने अमानवीय कृयाकलाप घटाउने प्रक्रिया समावेश छन् (*Russell and Burch's 3Rs Then and Now: The Need for Clarity in Definition and Purpose, 1959*) । बाँदरले आफूभन्दा ठूलालाई आदर गर्दछ । अध्ययनको क्रममा अग्रजप्रति इमान्दार हुनुपर्दछ भन्ने मानवीय व्यवहारलाई हामीले बाँदरबाट समेत सिक्दै आएका छौं । यहाँसम्म कि प्राइमेट जात (मानिस एवम् बाँदर) हरूसँग एउटा विशिष्ट खालको प्रतिभा हुन्छ । बाँदरको समाज र मानिसको समाजमा समानता रहेको निष्कर्ष रहेको छ (Michael et al. 2016 : *Adaption for social cognition in the primate brain*) । क्योटो विश्वविद्यालयका बाँदर सम्बन्धी अध्ययन गर्ने वैज्ञानिकहरूको समूहले बाँदरहरू मानिस जस्तै मुस्कुराउँछन् तथा मान्छेको र बाँदरको शिशु समान प्रकृतिको हुन्छ भन्ने वैज्ञानिक तथ्यलाई पस्केका छन् (S. Tatianash, Aug 8, 2016, New York Times : *Monkeys That Smile the Way We Do*)।

बढ्दो अवैध व्यापार

विश्वमा प्रत्येक वर्ष ३,००० पुच्छर नभएका ओराङ्गउतान , गोरिल्ला र चिम्पाञ्जी जस्ता ठूला बाँदरहरू अवैध व्यापारका कारण लोप हुने गरेको तथ्याङ्क छ । यस्तै सन् २००५ देखि २०११ सम्मको तथ्याङ्कमा १,८०० ठूला बाँदरहरू गोरिल्ला, चिम्पाञ्जी, ओराङ्गउतान अवैध व्यापार गर्ने अवस्थामा २३ वटा मुलुकले बरामद गरेको तथ्याङ्क छ (Shukman and Sam Piranty, 2017 : *The Secret trade in baby chimps*) । यसै गरी पृथ्वीबाट नै ६०% पुच्छर नभएका गोरिल्ला तथा गिब्बन र लेमरहरू लोप हुने अवस्थामा पुगेको तथा यिनीहरूको झण्डै ७५% जनसङ्ख्या लोप हुँदै गएको तथ्याङ्क छ (Rice, D. 2017 : *Over half of world's apes and monkey in danger of extinction*) ।

वन्यजन्तु तथा वनस्पतिको अन्तर्राष्ट्रिय व्यापार नियन्त्रण महासन्धि (CITIES) को सन् २०१० मा प्रकाशित तथ्याङ्कमा सबै भन्दा बढी अवैध व्यापार हुने बाँदरमध्ये लामो पुच्छर भएको बाँदर (*Macaca fuscularis*) भएको जनाइएको छ । यिनीहरू मुख्य रूपमा वासस्थानको कमी, मानवीय यातना र अवैध व्यापारको कारणले लोप हुने अवस्थामा पुगेको ठम्याइ अध्ययनकर्ताको छ । मौरिसस नामक देश यी जातिका बाँदरहरूको अवैध व्यापार गर्ने अग्रणी राष्ट्रमा पर्दछ । जहाँ बाँदरहरूको पहिलो पुस्ता (F_1 generation) जङ्गलबाट समातिएका जोडी पर्दछन् भने दोस्रो पुस्ता (F_2 generation) हरू व्यापारसँग गासिन्छन् । यद्यपि यस्ता क्रियाकलाप एवम् व्यापारले प्राकृतिक रूपमा नराम्रो, भयानक, अनियमितता एवम् हजारौं जनावरमा ठूलो पीडा उत्पन्न हुने वैज्ञानिक तथ्य रहेको छ, (A BUAV Investigation, 2010)।

नेपालको सन्दर्भ

वर्तमान अवस्थालाई नियाल्दा नेपालमा बाँदरलाई समस्याका रूपमा हेर्ने गरेको देखिन्छ । नेपालको सन्दर्भमा करिब ३०-४० वर्ष अगाडि बाँदरले दुःख दिएको वा बाँदरको समस्या भयो भनेर सुनिएको थिएन, जङ्गलमा पारिस्थितिक प्रणाली पनि सन्तुलित थियो, (Peoples Review, 2018 March 21: *Monkeys' trouble in Pashupati Area*) । मानवीय क्रियाकलापले प्राकृतिक वनजङ्गलमा दोहन हुन थालेपछि एकाएक वनजङ्गलको अवस्था नाजुक बन्दै गयो । वनभित्र विभिन्न पार्क, मनोरञ्जन स्थल, पिकनिक स्थल आदि निर्माण हुँदै जाँदा वनको विविधिकरण तथा गुणस्तरमा सुधार भएन । एक वर्षे, दुई वर्षे हरिया वनस्पति ह्रास बन्दै गए । फोहोरको उचित व्यवस्थापनमा ध्यान पुग्न सकेन । फलस्वरूप जङ्गलका शाकाहारी प्राणीहरूलाई घरेलु जनावर जस्तै व्यवहार गर्ने कार्य बढ्न थाल्यो । अध्ययन बिना नै एक ठाउँका बाँदर अर्को ठाउँमा स्थानान्तरण गर्ने कार्यहरु भए । वनमा आश्रित जीवजन्तुमा नकारात्मक असर पर्न गयो ।

सन् २०१४ मा प्रकाशित नेपाल वन श्रोत सर्वेक्षण प्रतिवेदनमा सन् १९९१ देखि सन् २०१० सम्म अर्थात १९ वर्षको अन्तरालमा तराईको वन क्षेत्र वार्षिक ०.४० प्रतिशतले घटेको तथ्याङ्क छ । यही अनुपातमा पहाडी क्षेत्रमा भौतिक निर्माणका कारण वनजङ्गलमा नकारात्मक असर पर्न गयो । फलस्वरूप बाँदर जस्ता शाकाहारी जङ्गली जनावर जङ्गल बाहिर मानववस्ती नजिक आकर्षित हुन पुगे । सोही अवस्थामा आफ्नो आहारा खोज्दै मांसाहारी जीव बाघ, चितुवा आदिलाई मानव बस्तीसम्म पुग्ने मौका मिल्यो । तब मानव र वन्यजन्तुको द्वन्द्व बढ्न पुगेको देखिन्छ ।

कृषिक्षेत्रमा वैज्ञानिक विविधिकरण हुन नसक्दा, जङ्गल वा निकुञ्जको छेउमा बस्ती भएका कृषकहरूले विशेष गरेर बेसार, अदुवा, चिया, कफि जस्ता नगदे बालीको उब्जनी गर्न आकर्षित नभई सधैं मकै नै लगाउने परिपाटीले बाँदर जस्ता शाकाहारी वन्यजन्तुसँग पौठाजोरी खेल्नुपर्ने बाध्यता बढेको देखिन्छ । बाँदर मानिसको समस्या होइन मानिस स्वयम् पनि बाँदरका लागि समस्या बन्दै गएको छ । विगतका दशकदेखि बेरोजगार युवाहरू खाडी मुलुकमा रोजगारीमा जाने परिपाटी बस्दा भएका वृद्धवृद्धाहरूले कृषि जमिनमा खेती नै नगरी बाँझो राख्दा पनि बाँदरहरू सीमित क्षेत्रमा समस्या बनेर आएको हो भन्ने एकथरी केही गाउँलेको भनाइ छ ।

अफ्रिकाको बाँदर नेपालमा

वि.सं. २०७४ भदौमा काठमाडौं महानगरपालिका १५ चमतीबाट २ वटा लेमर प्रजातिका बाँदर जिल्ला वन कार्यालयले उद्धार गरी आवश्यक संरक्षणका लागि सदर चिडियाखानालाई जिम्मा दियो । अफ्रिका महादेशको मडागास्करका रैथाने ती बाँदर बारे केहीले मलसाप्रो, निर बिरालो, हाब्रे आदि भनेर लख काटे । तत्कालीन अनुसन्धान अधिकृतसँग यस पङ्क्तिकारले अध्ययन गर्न पुग्दा रिङ्ग टेलड लेमर बाँदर रहेको बताई अनुसन्धानका लागि सहयोग गरिएको थियो । ती बाँदरलाई झण्डै १ वर्ष पश्चात् हाल सार्वजनिक प्रदर्शनमा राखिने तयारी गरिएको बुझिएको छ । यस्तै सोही वर्ष भदौको अन्तिम सातातिर केन्द्रीय अनुसन्धान ब्युरो काठमाडौंले महानगरपालिका-३, बाँसघारीबाट २ वटा चिम्पाञ्जी र अन्य ८ बाँदर बरामद गरी जि.व.का. काठमाडौंलाई जिम्मा दियो । बरामद भएका ती बाँदरहरु वन्यजन्तु विज्ञ मुकेश कुमार चालिसेले दुई चिम्पाञ्जीमध्ये एउटा ठूलो चिम्पाञ्जी र अर्को सानो चिम्पाञ्जी प्रजाति (पिग्मी चिम्पाञ्जी) तथा बाँकी आठवटा बाँदर

चाहिँ स्पाइडर मङ्की प्रजातिका हुन भनिएको छ (अब्दुल्ला मिया, कान्तिपुर राष्ट्रिय दैनिक, २०७४ कातिक २ : अफ्रिकादेखि चिम्पाञ्जी बाँदर र चरा तस्करी) ।

लठ्याउने औषधी दिएर सामान राख्ने बट्टामा लुकाइएका यी वन्यजन्तु ओसार्न ६ देशका सक्रिय वन्यजन्तु तस्करहरूको सञ्जाल सक्रिय भएको बारे केन्द्रीय अनुसन्धान ब्युरो प्रहरीको दाबी छ (Shukman, 2018, BBC Reporter) । नेपालमा पछिल्लो पटक बरामद भएका यी बाँदर हरुलाई विभिन्न मुलुकबाट ल्याउने क्रममा बाटोमा नै एउटाको मृत्यु भएको बताइन्छ । वन्यजन्तु ओसारपसार गर्नु एकातर्फ जघन्य अपराध हो भने त्यस्ता अपराधीहरूलाई बल पुग्ने कार्य गरिनुबाट अपराध मौलाउने वातावरण बन्नु झन दुःखलाग्दो छ । सरकारी तह बाट परिक्षण प्रतिदन अनुसार गरिएको अनुसन्धानमा दुईवटा चिम्पाञ्जी (*Pan troglodytes*) बाहेक अन्य सानाखालका आठवटा बाँदरहरूको नाम मोना (*Cercopithecus mona)* उल्लेख गरिएको छ । जबकि ती बाँदर मोना लगायत अन्य तीन प्रजातीका बाँदर Patas (*Erythrocebus patas*) र Vervet का दुई प्रजाती *Chlorocebus pygerythus* र *Chlorocebus tantalus* रहेका छन् (हेर्नुहोस: भित्री आवरण फोटो) । अनुसन्धानको क्रममा बरामद यी बाँदरहरू अफ्रिकी मुलुकबाट ल्याइएको र स्पाइडर बाँदर मध्य तथा दक्षिण अमेरिकामा मात्र पाइने हुँदा विज्ञहरूको सहयोगबाट नामाकरण हुन सक्दा यी प्राणीप्रति न्याय गरिएको ठहर्छ ।

साइटिस (CITIES) को बहुदेशिय सन्धीमा वरामद भएका जंगली जनावर सम्बन्धित देश (Origin) अथवा उद्दार केन्द्रमा हस्तान्तरण गरिनुपर्ने प्रावधान भएता पनि त्यस्ता वरामद भएका जंगली जनावर सम्बन्धित देशमा फिर्ता गर्दा पनि न्यायसँगत हुननसक्ने भन्ने कुरा World Association of Zoo and Aquarium का प्रमुख डग केस बताउछन् (B Sharma and K Schultz, Dec, 20, 2017, New York Times : *Rescued Chimpanzees face an uncertain future in Nepal*) । कानुनी आधारको तर्जुमा गर्ने तथा वातावरणको अवस्था अध्ययन गरी नेपालमा यी बरामद प्रजातिका बाँदरहरू राखी चिडियाघरको शोभा त बढाउन सकिन्छ र विश्वको नजरमा यी वन्यजन्तुहरु कतै उपहास नबनून् भन्ने कुरामा बेलैमा सजग हुन जरुरी छ । हुन त १९७० मा नेपालमा अमेरिकी सरकारबाट प्राप्त कान्छा र कान्छी एक जोडी चिम्पाञ्जी सदर चिडियाखानामा बाँच्न नसकेको घटना एकातिर छ भने हालको चिम्पु र चाम्पु नामका चिम्पाञ्जीलाई नाइजेरिया सरकारले नेपाल सरकारलाई फिर्ता गर्नुपर्ने विषयमा प्रस्ताव राखेको छ तर नेपालमा यी बाँदरहरु मुद्दाको प्रमाणको रूपमा राख्न खोजिएको छ (David S. 2018, BBC: Nepal busts chimps smugglers of the BBC Investigation.) ।

निष्कर्ष

बाँदरको अवैध शिकार गर्ने मानिसका लापरवाहीले तिनको हक र अधिकारमा असर पर्दै गएको देखिन्छ । नेपालले आफ्नो देशमा भएका जीवजन्तुलाई पर्यटकीय गन्तव्यका रूपमा प्राकृतिक अनुकूलनका हिसाबबाट संरक्षण र संवर्धन गर्न सक्नुपर्छ। बाँदर र प्रकृतिको आपसमा घनिष्ट सम्बन्ध हुन्छ । प्रकृतिका हरेक जीवले प्रकृतिलाई देख्नमा मात्रै सुन्दर बनाएका हुँदैनन् साथमा पारिस्थितिक पद्धतिको विकासमा पनि टेवा पुऱ्याएका हुन्छन् । खाद्यचक्रको विकासमा मद्दत पुऱ्याइरहन्छन् । यसर्थ बाँदर प्रजाति हाम्रो देशको समस्या नभई हामीले व्यवस्थापन गर्न नसकेको हाम्रो कमजोरी हो ।

Witness for the Change

Sameer Rajbhandari
School program Coordinator,
Angels' Heart Secondary School

I fought climate change in Nepal and I lost. Every day, I need to fight for busy intersections as a two wheeler rider. I often got caught riding my bike behind a Local bus that spewed large clouds of black smoke in my face. At night, vehicle lights magnified that dust clouds in the downtown area-they've become part of the daily life. Citizens are accepting this as a part of daily life, but they shouldn't be. Kathmandu, my birthplace, is being developed like breathing problem city, getting a nickname, Dhulomandu is sunny day, Hilomandu in rainy days. Nepal is a magical place, but we can't overlook its environmental issues.

The world Economic Forum's Environmental Performance Index ranked Nepal 177 out of 180 for air quality in 2016-only China, India and Bangladesh fell behind it. According to the Climate Action Programmed, air pollution in Nepal is 9 times worse than a standard set by the World Health Organization. The government of Nepal banned the use of vehicles older than 20 years to combat this rising problem. Yet what I learned in Nepal is that creating laws is not the issue, it is rather enforcing them. There is a multitude of factors that contribute to the poor environment conditions is Nepal. Bad Governance, High in migration Rate, Corruption, Political Instability, etc are the major seen factors but eh worst and unseen factor is people's Mentality. Their lack of sense towards environments is very dangerous factor.

Unmanaged urbanization and increase in population is a major source of pollution for the country. Heavy traffic can be seen wherever we go due to increase in private vehicles. Roads can't be built fast enough to keep up with population growth. My students laugh at my fact when I tell them that there was a time when we used to play in roads in day time. We could recognize people who is coming and going through bike sound as there was a limited number of bike owners. I feel very bad when I see my chowk (Open area in front of house) is changed to a parking lot from playground. Like a normal Nepalese think, I also thought that after the local bodies election, the Kathmandu Municipality will change this scenario. But this pollution may not be the agenda for those elected members. Now we have felt, new or old, none of authority is found to be serious about this matter. For Nepal to get cleaner, we citizens should be able to choose right candidate for right place. We have to invest for infrastructure improvements. It has to think strategically about how those improvements impact the environment. The challenge is that individuals experiencing poverty are normally short term thinkers. Nepal is the second poorest country in Asia. A lot of political decisions don't prioritize environmental impact. It is more about how it impacts short-term finances and political outcomes. I love Kathmandu, my homeland but it is changing. It's dirty, It's getting harder to breather, I fear that Nepal will continue to neglect its environmental issues. I fear that this is the consequence of being one of the poorest countries in the world. I fear that other matters take precedence. But pollution is killing its citizens. It is contributing to climate change. Something must be done. But the question remain same. Who will do? from where to start and How? Question raises but unanswered yet until we unite together and act together.

Nature and Earth

Saraswati Thapa
Angles' Academey
Class-8

The earth is firm beneath my feet
The sun shines bright above
And here I stand- so straight and strong
All thing to know and love.

Earth we thank you for this food
For rest and home and all things good
For wing, rain and sun above
But must of all for those we Love.

I thank the earth beneath me
For there I stand and walk
I thank the air around me
which helps me breathe and tack

I thank the sun so warm and birth
So far away in Heavens height
To Keep me safe till morning light.

Remarkable Place

Susma Ghimire
Angles' Academey
Class-8

The earth is a truly remarkable place, but its environments are something that all too often we do not take care . The natural beauty of seas and forests are beyond compare, and it continue to polluted and destroying their ecosystem. We depend on our environment for our very existence, while we continue to destroy it for materialistic gain. It humanity wishes to thrive we need to learn to protect and embrace this planet and not work against it. If we don't, we run the very real risk destroying our home and condemning future generation.

विश्वका उल्लुहरू

Save Birds :Save Owls

Sources: Google

ECO System Diversity

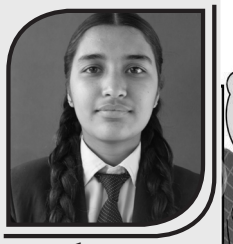

Susmita Ghimire
Angles' Academey
Class-8

Eco system diversity deals with the variations in eco systems within a geographical location and its overall impact on human existence and the environment. Sociological diversity is a type of biodiversity. It is the variation of ecosystems found in a region of the variation in ecosystems over the whole planet ecological diversity includes the variation in both terrestrial and aquatic ecosystems ecological diversity can also take into account the variation in the complexity of a biological community including the number of different niches, the number of trophic levels and other ecological process, an examples of ecological diversity on a global scale would be the variation in ecosystems, such as desert, forest, grasslands, wetlands and oceans ecological diversity is the largest scale of bio-diversity and within each ecosystem, there is a great deal of both species and genetic diversity.

Some examples of ecosystems are:-

Deserts, Forests, Large marine ecosystems, Marine ecosystems, Old growth forests, Rain forests, Jundra, Coral Reefs, Marine.

Keep Our Environment Clean

Bisheshna Rimal
Angles' Academey

We should plant tree. We should manage the garbage. We should must be clean our house as well. We should teach uneducated people for clean our society. We should use a public toilet instead of using open area. Environment is the surrounding where we live to live in a healthy life so we have to make our environment clean. If environment polluted we can't live a healthy life. So we must make our environment clean to live a healthy life.

Keep Our Surrounding Clean

Sarswati Thapa
Angles' Academey

We should keep our surrounding clean by not throwing dust here and there. We should put them in dustbin. To keep our environment clean we should plant more trees. we should put our earth clean. In Kathmandu we see many dust in every place. To put our all the place clean we should clean our self. Village is always clean because the dust they put on dustbin. I like to live in a clean environment. Are we stronger than environment? Environments has its way. That we can influence environment. I am the living proof. Now I understand the game, the environmental way. We cannot live without the clean environment.

Kathmandu Under Construction

Kripa Poudel
Angles' Academey
Class-8

No doubt Kathmandu is beautiful city and one of metropolis of Nepal where 17,44,240 people lives (Census, 2068). Kathmandu is capital city of Nepal. The city stands at an elevation ranging from 1200 to 2300 meters. Road infrastructure is the major backbone for the development of country. But in the name of road construction may under constructed road gives us health related problems and some major accident. Kathmandu being a dream land of many Nepalese and of many foreigners hold huge population Many under constructed road like eight-lane Ekantakuna-Koteshwor, Kalanki underpass and even the road in front of my school has provide us much more dust and pollution.

For Nepalese Kathmandu is the center for health care, international airport, international education so for the welfare of people road construction in Kathmandu should be prioritized and speedup so as to minimize air pollution and health hazard. Let's hope for good environment of Kathmandu valley in near future.

Lesson of Nature

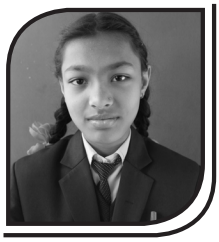

Ocean Pant
Angles' Academey
Class-8

Broke rocks and pebbles, did much toil
And yielded land on river side, full fertile
Rivers ran digging softening soil.
Flora fauna shown in Nature's own style.
Breeze blowing on fragrance of flower
Habitats lived in clean environment.
Field Forest blessed by happy shower
Dirt less pure amazing ambient
Concrete structures, factories to come up.
Started merciless deforestation.
Lots of industry to grow develop.
No proper care on waste or pollution.
River dried, soil and air poisoned.
Helpless habitats to meet ruthless end

Natural History Museum in Nepal

14,843 butterflies & moths,
4,142 beetles,
1,464 dragonflies,
1,604 other insects,
890 fishes,
107 amphibians,
390 reptiles,
1,194 birds,
225 mammals,

Avialable Speices

Save the Environment

Smriti Pandey
Angles' Academey
Class-8

1. Reuse books and notebooks.
2. Reuse plastic bags for shopping.
3. Use re-chargeable batteries.
4. Buy water on refreshments in glass bottles.
5. Put the empty bottles in the recycling bins.
6. Respect and protect environment.
7. Put the used papers in the recycling bins.
8. Check if the package of things you buy is environmentally friendly.
9. Don't pollute the environment because it's bad for our health.

Earth

Rusma karki
Angles' Academey
Class-8

Take a deep breathe get some fresh air.
Think of a safe world we handle with care. Never underestimate the damage done Lend a hand, make earth number one Get into action and arrange

Environment

Ishan Pun
Angles' Academey
Class-8

Environmentalist tell us not to pollute
It cause harm for the fish
But when do we listen
We do what we wish
We cut trees to build house
Instead of living in a town or city
Environment also tell us
To do the same
To live in a city with
Fun and simplicity

World Environment Day

Shekhar Magar
Angles' Academey
Class-8

When simple water is quenching all my thirst
it would never be my second love but first.

There is oxygen from plants in every breathe I take
So, I can never hate environment even by mistake.

Food comes from nature which you post online,
have you ever thanked nature before you dine ?
You're in environment and environment is in you,
if you pollute air and water, it will also pollute you.

All gadgets are made by the elements of environment
Now what else you want to start loving environment.

Crops growing in soil with the help of rain from sky,
Nature gives freely without asking 'to whom & why'

The world will be a beautiful place in every seasons,
If you love and care environment without any season.

Environment is more precious than diamond and gold,
Take care of it like your beloved without being told.

Green Green Trees

The green green trees?
They clean the air,
and cool the breeze
smoke and dust
and garbage spil
and dirty water.
Makes us ill
so let us promise
to keep our surrounding
Clean ! Clean !! Clean !!!

Environment
Our Mother earth gives
so much to you and me
she takes care of all
our basic necessities

Khushi Shrestha
Angles' Academey
Class-4

Under the shady trees
we can take a seat
to protect us from
the summer sun's that

To cool our thirst when
our mouth gets dry
we can find fresh water
in a river near by

Plenty of food that
grows all around
from small seeds with in the ground

Environment

Siwani Acharya
Angles' Academey
Class-7

Piles of junk across the streets
But people just walk and
pass by with their feet
Fields of green now fields of doom
oh, how I hope my friends
can see it bloom
Rivers of life now rivers of death
When I see it I can't catch my breath
Forest are where animals can breed
But trees are all gone because of greed
There must be something
that we can still do
But do you still care with
the things around you?
Always remember that
god counts on you
So give mother nature life that's
brand New

Surrounding Of My Village

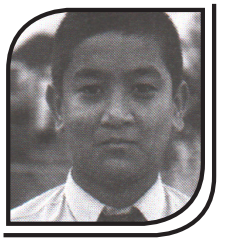

Sahil Bhujel
Angles' Academey
Class-10

My village the one I live in
and the one that lives in me
Pretty birds the whistle
of the squirrels.
The blowing wind
The smell of grass and
This spicy earth
Flower are blossoming
The sun smile at my village
The moon laugh with my village
The stars live in my village.
Keep our environment clean.

« Each species on our planet plays a role in the healthy functioning of natural ecosystems, on which humans depend »
William H. Schlesinger

Preservation of Forest

Usha Thapa Magar
Angles' Academey

Forest are the natural beauty in our earth. We can see different types of trees around us. The group of trees is known as forest. Forest are the natural resources which are being utilized for various purposes.

But now a days, people are destroying forest for their personal profit and uses. Most of the forest of our country Nepal are also being destroyed by the people to fulfill their desires and to earn money. There are a lot of importance of forest. Forest help to balance the ecosystem by circulating Oxygen and carbon dioxide among the living beings and the environment. It provides natural beauty to all. If we destroy all the forest now we can see the natural beauty.

We should stop people to destroy forest because it also controls flood by slowing down the speed of running water and absorbing it in soil. By preserving forest around us, we can create environmental friendly environment. We can also provide a shelter to wildlife which attracts tourists in our country which also help to earn foreign currency. To conclude, the government of Nepal should apply effective law to punish the people who are destroys the forest. Awareness program in the Society, is also be effective to preserve.

मेरो सानो फूलवारी

साधना नेपाल
आगमन एकेडेमी
कक्षा - ५

मेरो सानो फूलवारी
फूल थरी थरी
फूलवारीको फूल हेरी
गर्दिन म मन परी ।
फूलको रस चुस्नलाई
माहुरी आउँछन् घरीघरी
म त दङ्ग पर्छुँ
हेरी फूल थरी थरी

सर्वोच्च शिखरबाट

गरिमा आचार्य
आगमन एकेडेमी
कक्षा - ५

प्रकृतिको मनोरम दृश्यमा हराउन चाहन्छु म ।
तिम्रो न्यानो काखमा निदाउन चाहन्छु म ।

सर्वोच्च शिखरबाट आमा भनि चिच्याउन चाहन्छु म ।
लाखौँ लाख जन्म भएपनि
तिम्रै कोखमा जन्मन चाहन्छु म ।

जिवनभर तिम्रै मार्गदर्शनमा अघि बढ्न चाहन्छु म ।
यो देहमा प्राण रहेसम्म तिम्रै सेवा गर्न चाहन्छु म ।

फर्कि आऊ बुद्ध तिमी

सुजता क्षेत्री
आगमन एकेडेमी
कक्षा - ७

अशान्तले जरा गाड्यो फर्किआऊ बुद्ध तिमी,
भ्रष्टाचारले रुवाइछाड्यो फर्किआऊ बुद्ध तिमी ।
मानवता हराएको पत्थर भयो गाउँबस्ती,
रगतका आँसु झर्‍यो फर्किआऊ बुद्ध तिमी ।

भ्रष्टाचारले रुवाइ छाड्यो फर्किआऊ बुद्ध तिमी,
अन्याय र हिंसाले नेटो काटिसक्यो यहाँ ।

खुसीहरु सबै फाटे फर्किआऊ बुद्ध तिमी,
भ्रष्टचारले रुवाई पीर पार्‍यो फर्किआऊ बुद्ध तिमी ।

रोइरा छौं सबै यहाँ, देश पनि रोएको छ,
सबैलाई पीर पार्‍यो फर्किआऊ बुद्ध तिमी ।

भ्रष्टचारले रुवाइछाड्यो फर्किआऊ बुद्ध तिमी,
सबै आफ्नो स्वार्थ मात्र, देश जनता डुबि सके ।

सुख शान्ति सबै फर्किआऊ बुद्ध तिमी,
भ्रष्टाचारले रुवाइ छाड्यो फर्किआऊ बुद्ध तिमी ।

NATURE

Aayusha Ghimire
Angles' Academy
Class-8

A country having unbelievable nature
To conserve the nature is our culture
Having many things animals and tree
Where animals and birds roam free.

Nepal has the finest nature
Do not give animals' torture
We found here different resources
Nature is attracted by its beauties

We found here medicinal plants
Which helps to cure our disease
Nature is necessary to maintain
Gravity law was discovered by Newton.

Nature is loved by every organism
Likewise Nepali love their nationalism
We happy having beautiful nature
Where we can found strange

Crystal Clear

Manisha Acharya
Aagaman Academy
Class-10

The sands of time have rendered fear.
Blue skies on high no longer clear.
Stars were bright where they came.
Now dimmed, obscured, pollution's haze.

Crystal clear our waters gleamed
Fish abundant, rivers streamed
Ocean floors sandy white.
Now littered, brown, pollution's plight

Trees towered high above
Trunks baring professed love
Birds chirping from sites unseen
Gone, paper Joined pollution alone

One can't blame pollution alone.
As they say, you reap what you've sown
So let us plant a better seed.
Tear out old roots, cultivate, and weed.

Protect what has been given for free.
Our waters, skies, wildlife and trees.
For once they're gone, don't you say.
Consider yourself warned of that fatal day

Sources: Google

Save Nature

Nisman Singh
Aagaman Academy
Class-8

Environmentalists tell us
not to pollute a river
It causes harm to fish
But when do we listen,
We do what we wish!

We cut tress to build houses,
Instead of living in a town or city.
Donot to do the same.
To live in a city with fun and simplicity.

Many children go to the school
in different cars,
But not knowing that
it's burning fossil fuels.
It's also giving out poisonous gases.
But we know a solution
To it, that is by using a car pool!

So knowing that this can lead to
Global warming.
Saving Natural resources is the best,
We'll need it for the next generations
And that is what our test is.

Beautiful Nature

Biplov Khanal
Aagaman Academy
Class-10

Beautiful Nature which see
As I wake up in the morning,
I saw the sunshine in the window.
As I go in the garden,
I saw the flower as they grow.

The trees in the mountain
Gives us fresh air to inhale,
It gives us water everyday,
And fulfill life every way.

How beautiful surrounding that we have,
It's a gift from up above
May you be thankful of what you have?
And share the blessing for loving God.

Today is a great day,
It's a love fulfilling way,
It's because I have to say,
That god is my guidance all the way.

आगमनको सेरोफेरो

कल्पना अर्याल
शिक्षिका
आगमन एकेडमी

मेरो प्यारो आगमन
थरीथरी फूल फूलेका
पालुवा पलाई रुख झुलेका
दाइ र दिदी खेल्दै गरेका
बुझ्न नसक्ने तर बोल बोलेका

महिनौं दिन त्यसै बितेर गए
कति दिन सम्झेर रोएँ
कक्षामा जाँदा पर्दथे दङ्ग
रमाउन थाले साथीभाइ सँग ॥

यहाँ छन् छतिसै जात चारै वर्ण
सबै छन् आफ्ना क्षेत्रमा पुर्ण ।
पढ्दछन् यहाँ गरिब र धनी
मिलेर बस्छन् भेदभाव नभनी ॥

ज्ञान र विज्ञानको पाठ सिकाउने
जीवनको सच्चा मार्ग देखाउने ।
यो हो मेरो प्यारो लाग्छ मेरो आगमन एकेडेमी ॥
यो हो मेरो आँखाको नानी
प्राणभन्दा प्यारो लाग्छ आगमन एकेडेमी ।

Tree and their importance

Kirpa Tamang
Aagaman Academy

Afforestation is wealth of nation. They are necessary for prosperity. We cannot live without them. We have been regarding them as the gift of God. Deforestation means to cut of trees on a large scale. After 2036, trees were cut on a very large scale. It was done as we needed more and more land for agriculture, Its effects alarmed the Government. When we think of trees, we think of their cool and refreshing shade, of children playing around them, of tired travelers resting under them and shelter of birds. They give us fruit to eat and fire wood to burn. We build houses and make furniture with wood. They not only supply us with many of the conveniences of our daily life, but they support the life or living things. They help to replace the oxygen that gets used up when living thing breathe. They supply us with two of the most important necessities of life oxygen and food. So we consider them out great friends. Our Government wants trees to be planted all over the country. A new has been started for this purpose. It is called the forest festival. Since trees are the country's wealth, we must consider it our sacred duty to protect them and must plant new trees and look after them well. So, we all should conserve forest and trees.

Causes of Wildlife Decline

Preeti Paudel
Aagaman Academy
Class-7

Wildlife are living creatures which lives in the wild and these are not domesticated.
Human beings are the main cause of wildlife decline. They cut down forest to cultivate land to provide food and shelter for growing population. Many animals, birds and plants lose their habitats from this activity of human beings and become extinct forever. Contaminate air, pollute streams, lakes and oceans, and drain swamps and wetlands, cowering the water table, use of pesticides etc. kill animals excessively for immediate Profit. Thus, human being alone is responsible for destroying the natural environment. Moreover, development of cities and industries construction of high ways, airfields, and numerous other technological conveniences are destroying wildlife. These activities have vastly reduced the natural habitats of our wildlife and many species are endangered or nearly extinct. The rate of extinctions of entire species of plants and animals across the plants has been so high in the last few hundred years that scientists say this will soon invite the extinction of human beings from the earth who are apart of the ecosystem.

Every species plays an important role in maintaining an ecological balance among the living systems of the earth. Human beings turn to nature and wildlife for spiritual, psychological, physical and cultural benefits. By studying the effects of environmental pollution on wildlife, it is possible to learn how pollution affects human life. **T**o preserve wild animals, birds and plants from extinction, it involves the protection and wise management of wild species and their environment.

Governments of several nations have proposed the laws and estiblished national parks, sanctuaries and other wildlife reserves in an efforts to save the dwindling wildlife, such efforts have saved several species from becoming extinct. However, these efforts have to increase several fold to redeem the complete extinction of the rare species.

Importance of Wildlife

Bikin Khadka
Aagaman Academy
Class-9

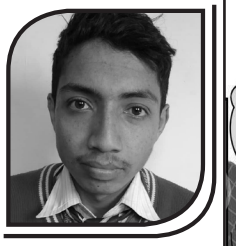

Even on global level there appears to be a great deal of ambiguity attached to the term" Wildlife." Webester's dictionary defines wildlife as living things that are neither human none domesticated, especially mammals, birds and fish hunted by man. In American usage, term wildlife is used to designate the games and excludes fish, thus they have fish and wildlife services at the federal level. In India too, the common understanding of the people regarding wildlife is of wild animals and shirker, more particularly mammals birds and reptiles. However a report entitled wild life conservation is India (1970) of the India board for wildlife states wildlife as the entire native uncultivated flora and fauna of the country. The wildlife (protection) act, 1972, also defines wildlife as any animals, bees, butterflies, crustacean, fish and moth and aquatic and land vegetation which form part of any habitat. Thus a comprehensive definition of wildlife may be given as any or all non- cultivated life including both, plant and animals.

The wildlife resources provide aesthetic, recreational and economic benefits and the same time are important ecologically. Nature's millions of forms of life on this earth perform some of the other definite biological function which keeps the delicate balance of our exosphere. In nature flora and fauna go hand in – hand and one cannot exist without the other. Birds and insects are necessary for the cross pollination of flowers and these with other animals also serve for dispersal and propagation of vegetation. Not only this, the health of vegetation also depends on natural browsing and grazing. Needless to mention that animals, directly or indirectly depend on green plants for their food besides food plant also provide shelter to a variety for animal species equally important are the relation among animal populations. If too many herbivores are killed, the predators, deprived of their natural food will leave forest, become vermin, and prey upon domestic livestock or even man. On the other hands if too many carnivores are killed, the herbivores because of release of perdition pressure will become too numerous and acquire the status of pest for agricultural crops. Thus most important is balance of nature of which wildlife in an integral and important part.

Source: Google

Wildlife Conservation

Oshika Shrestha
Aagaman Academy
Class-7

Wildlife conservation is the practice of protecting wild plant and endangered animal species and their habitat. An endangered species is defined as a population of a living species that is in the danger of becoming extinct because the species has a very low or falling population. Wildlife plays an important role in balancing the environment and provides stability of different natural processes of nature. The goal of wildlife conservation is to ensure that nature will be around for future generations to enjoy and also to recognize the importance of wildlife and wilderness for humans and other species alike. Many nations have government agencies and NGO'S dedicated to wildlife conservation which help to implement policies designed to protect wildlife. I have heard that, according to the national wildlife federation (NWF) in the United States get a majority of their funding through appropriations from the federal budget, annual federal and state grants and financial efforts from programs such as the conservation Reserve Programs, Wetlands Reserve etc.

Wildlife conservation has become an increasingly important practice due to negative effects of human activity. We, students of Aagaman School are very lucky due to Shivapuri Nagarjun National park which lies only 100 meters far from our school. We can see different flora and fauna. We can have fun and feel pleasure by observing the nature. It is the rare case because in the Kathmandu valley or I think even in the world. It is the only place of school where any National park lie very near to it. It is one of the main cause to feel proud and happy as to be a students of this school. We can learn about flora and fauna. It is the source of income also because many tourists visit our country in order to feel the nature and to learn about the end angered animals or the herbs. So, we all people should preserve them as they provide us many things. Not only people, Government should also make new rules to preserve them.

''We don't know for sure how many species there are, where they can be found or how fast they're disappearing. It's like having astronomy without knowing where the stars are. »
Edward O. Wilson

Mountainous Country

Rabin Dhungana
Aagaman Academy
Class-6

Nepal is a mountainous country. It is situated on the lap of the Himalayas. It is a small country. It is about 500 miles long and 100 miles wide. The population of the country is about 20 Million. Nepal is divided in to three geographical regions. The Himalayas at in the north. It is cold in this region. The land is converted with snow. People rear animals. The people of Mongolian race mainly live in this region. There are hills and narrow valleys in the central part. People are mainly farmers. The grow fruits and vegetables. The famous valleys like Kathmandu and Pokhara lie in this region. The climate is pleasant. There are plains in the southern part. It is called the Terai region.

Natural Resources

Ritika Rimal
Aagaman Academy
Class-8

Natural resources is the gift of nature and it is important for our survival. There are many resources in Nepal. Some of them are forests, water, air, land, mountains etc. some of them plays bio role in our life. Forest gives shelter for wildlife and gives us food like fruits, vegetables. Different plants are also source of food and medicinal plant. Water is another important natural resources which is important to us. Water, forest and mountain are related to each other in our nature so it keeps unique importance. Knowingly and unknowingly we have made lot of changes in our planet which is harsh for nature and living creature. Throwing plastic and industrial wastes to the nature and building the concrete recreational center in mountainous area, cleaning the jungle creating natural disaster. Hunting and poaching of wildlife is another crime which is destroying our nature. In order to stop the misused activities, we should aware the people and should follow the law to save nature.

जलवायु परिवर्तन र हाम्रो दायित्व

मनिता छत्कुली
शिक्षिका
आगमन एकेडेमी
पुरानो गुहेश्वरी

वायुमण्डलको तापक्रम, हावाको वहाव र वर्षातमा हुने घटबढका कारण पृथ्वीको कुनै भागमा कुनै समयको अन्तरालमा औसत मौसममा हुने परिवर्तनलाई जलवायु परिवर्तन भनिन्छ । वायुमण्डलमा कार्वनडाइअक्साइड, कार्वन मोनो अक्साइड, नाइड्रोजन अक्साइड, मिथेन जस्ता हरित गृह ग्यासको मात्र बढ्दै गएको र सूर्यबाट आएको विकिरण पृथ्वीबाट कम मात्रामा फर्केर जाँदा अस्वभाविक रुपमा पृथ्वीको तापक्रम बढ्न गई जलवायु परिवर्तन हुन पुग्दछ । यस प्रक्रियालाई हरित गृह प्रभाव (Green House effect) भनिन्छ । जलवायु परिवर्तनका कारण अति वृष्टि, अनावृष्टि हुरी वतास जस्ता घट्ना तथा भूक्षय, वाढी, पहिरोको जोखिम बढ्दछ । हाम्रो देशमा कृषि तथा खाद्य सुरक्षा, वन तथा जैविक विविधता, जलश्रोत र उर्जा, शहरी पूर्वाधार र सामाजिक स्वास्थ्य, जलवायु उत्पन्न प्रकोप र महिला तथा वालवालिका तथा यूवा आदि क्षेत्रमा नकारात्मक असर पारिरहेको छ। जलवायु परिवर्तनबाट पुरुषका तुलनामा महिलाहरू बढी प्रभावित हुने सम्भावनालाई अध्ययनहरूमा औँल्याइएको छ । संयुक्त राष्ट्रसंघको तथ्याङ्कमा जलवायु परिवर्तनका कारण विस्थापितमध्ये ८० प्रतिशत महिला रहेको देखाएका छन् । हेरचाह, स्याहार गर्ने, भान्सा र इन्धन प्रयोगमा प्राथमिक भूमिकामा रहेका कारण उनीहरू बढी बाढी र खडेरीमा बढी जोखिम वहन गर्न विवस बनेको कुरा उल्लेख गर्दै प्यारिस सम्झौताले महिला सशक्तिकरणसम्बन्धी प्रावधान राखेको बुझिन्छ । जलवायु परिवर्तनका कारण चरा चुरुङ्गीले समय अगावै वा पछाडि गुँड वनाउने, वच्चा कोरल्ने, जंगली जनावरको प्रजनन क्रियामा फेरवदल भइरहने, खाद्य चक्रमा असर पर्ने, समुन्द्री तट क्षेत्र जलमग्न बन्ने, हिमाली क्षेत्रमा जनजिवन प्रभावित हुने, विभिन्न रोग, किराको प्रकोप बढ्ने जस्ता समस्या आइपर्दछ । जलवायु परिवर्तनबाट बच्नको लागि हरितगृह ग्यासको उत्सर्जन कम गर्दै लानु पर्दछ भने अर्को तिर वृक्षारोपण कार्यमा अग्रसरता जगाउनु पर्दछ। जलवायु परिवर्तनमा नकारात्मक असरबाट बच्न भएको परिवर्तन प्रति अनुकुलन हुन सक्ने मैत्रीपूर्ण वातावरणको अभ्यास गरिनुपर्दछ । जलवायु परिवर्तनको असरबाट बच्ने उपायका वारेमा जन चेतना फैलाउनु पर्दछ । अझ विद्यार्थी, शिक्षक एवं यूवा वर्गले सिर्जित जलवायु परिवर्तनका समस्या निराकरण गर्न र विश्वका राष्ट्रहरुलाई ध्यान आकर्षण गर्न युवाहरुको संजाल निमार्ण गरी अग्रणी भूमिका खेल्नु पर्दछ ।

नेपालमा अनुभव गरिएको जलवायु परिवर्तन

- € वार्षिक औसत तापक्रम पहिलेका वर्षहरुमा भन्दा हालका वर्षहरुमा वृद्धि ।
- € मनसुन सुरु हुने सयममा परिवर्तन र वर्षाको विशेषतामा पनि फरक पर्ने
- € मनसुनपछि पानी पर्ने दिनहरु घट्दो ।
- € हिमपातमा कमी र हिमनदी खुम्चनु ।
- € तराइमा देखिएको शीतलहर ।
- € जेठ महिना पहिलाभन्दा बढी सुख्खा भएको यथार्थ ।
- € काठमाडौं उपत्यकामा तुषारो पर्ने दिनहरु घट्नुका साथै हुस्सु कम लाग्नु ।
- € ६२ वर्षपछि २०६३ सालको फाल्गुनमा काठमाडौंमा हिमपात हुनु ।
- € दार्चुला जिल्लामा अचानक प्रचुरमात्रामा हिमपातबाट यार्सागुम्बा खोज्न जानेहरु मर्नु ।
- € इलाम, मुस्ताङ्ग र हेलम्वुका उच्च पहाडी क्षेत्रहरुमा समेत लामखुट्टे पाइनु ।

वन्यजन्तु एवम् वातावरण सम्बन्धि समाचार

पुजाकलीबाट छैटौं छावाको जन्म

चितवन राष्ट्रिय निकुञ्जमा पुजाकली नामक हात्तीबाट छैटौं छावाको जन्म भएको छ । सौराहास्थित ३८ वर्षकी पुजाकलीले असोज २३, २०७५ चितवनको हात्ती प्रजनन केन्द्र खोरसारमा पोथी छावा जन्माएकी हुन । सामान्यतया राम्रो प्रजनन क्षमता भएको हात्तीले ७ वटासम्म बच्चा जन्माउने गर्छन । पुजाकलीले यस भन्दा अघि पुस ४ गते २०७२ भाले छावा जन्माएकी थिइन । हात्ती प्रजनन केन्द्र २०४२ सालमा स्थापना गरिएको थिया । नयाँ छावाको जन्म सहित चितवनको हात्ती प्रजनन केन्द्रमा अब १८ वटा हात्ती भएका छन् ।

खाग तस्कर १० वर्षपछि पक्राउ

१० वर्ष अघि गैंडा मारेर बेपता भएका खाग तस्कार असोज २२, २०७५ मा पक्राउ परेका छन् । चितवन राष्ट्रिय निकुञ्जले फरार नवलपरासी कावासोती-१०, रतौलीका ईश्वरीप्रसाद महतोलाई १० वर्ष पछि पक्राउ गरेको हो, उनीसहित ५ फरार थिए , चार जना अझै फरार रहेका छन् । महतोलाई १५ वर्ष कै द र १ लाख ३० हजार रुपैयाँ जरिवाना तिनुपर्ने चितवन राष्ट्रिय निकुञ्जले जनाएको छ। उनलाई हाल भरतपुर कारागार चलान गरिएको छ ।

Madhav Paudyal
Lecturer
Bhaktapur Multiple Campus

एक टन कार्बनमा बस्नुहोस् !

रुख बिरुवाले मात्र नभई काष्ठजन्य वस्तुहरूको प्रयोगबाट पनि वायु मण्डलिय कार्बन पृथकीकरणमा योगदान पुर्याउन सकिन्छ भन्ने उद्देश्यले 'एक टन कार्बनमा बस्नुहोस नाराका साथ यो अभियान नेपालबाट साउन २९, २०७५ सुरु भएको हो । वसन्तपुर डबलीमा, डेनिस फरेष्ट्री एक्स्टेन्सनको आर्थिक सहकार्यमा यो अभियान सुरु भएको हो । यो अभिय ान बोसनिया र भियतनाम लगायत अरू थुपै देशमा सुरु भइसकेको आयोजकले जनाएको छ ।

नेपालमा बाघको संख्या वृद्धि !

नेपालमा बाघको संख्या वृद्धि भएर २ सय ३५ पुगेको छ । पर्सा राष्ट्रिय निकुञ्ज क्षेत्रमा १८, चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज क्षेत्रमा ९३, बाँके राष्ट्रिय निकुञ्ज क्षेत्रमा २१ , बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज क्षेत्रमा ८७ र शुक्लाफाँटा राष्ट्रिय निकुञ्ज क्षेत्रमा १६ वटा बाघ रहेको पाइएको छ । बाघ गणनाका लागि चितवन राष्ट्रिय निकुञ्जका १५ वटा , पर्सा राष्ट्रिय निकुञ्जका ७ वटा , बाँके र बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्जका ४ वटा तथा शुक्लाफाँटा राष्ट्रिय निकुञ्जका ७ वटा हात्ती प्रयोग गरिएको थियो ।

सन् २०१० मा रसियाको सेन्ट पिटर्स्वर्गमा भएको बाघ पाइने मुलुकका राष्ट्र प्रमुखहरुको सम्मेलनले बाघ संरक्षणमा जोड दिँदै आगामी सन् २०२२ सम्ममा बाघको संख्या दोब्बर बनाउने लक्ष्य राखेका थिए ।

हरेक पाँच वर्षमा गरिँदै आएको बाघको गणना यसअघि सन् २०१३ मा गरिएको थियो । त्यसक्रममा चितवन राष्ट्रिय निकुञ्जमा १ सय २०, बर्दिया निकुञ्जमा ५०, शुक्लाफाँटामा १७, पर्सा निकुञ्जमा ७ र बाँके निकुञ्जमा ४ वटा गरि नेपालमा बाघको संख्या १ सय ९८ रहेको तथ्याङ्क थियो ।

बासस्थानामा ह्रास हुने, खण्डिकरण र क्षयीकरण हुने, क्षेत्रफल घट्ने, गैरकानुनी कार्य हुने, मानव–बाघ द्वन्द्व सिर्जना हुने, विभिन्न रोगको प्रकोप हुने, जनचेतनामा कमी र जलवायु परिवर्तनलगायतका कारणले बाघको संरक्षणमा ठूलो चुनौती थपिएको छ ।

विश्वमा बंगालेदेश, भियतनाम, कम्बोडिया, भारत, भुटान, थाइलाण्ड, इन्डोनेसिया ,लाओस ,चीन ,मलेसिया , रसिया ,म्यानमार र नेपालसहित १३ वटा देशमा बाघ पाइन्छ । अहिले विश्वमा झन्डै साढे तीन हजारको हाराहारीमा बाघ रहेका छन् ।

बाँदर, मृग र बँदेल लगायतको वन्यजन्तु बाघको आहार हो ।

हिउँ चितुवा बारे जानकारी

हिउँ चितुवा (Snow Leopard, *Panthera uncia*) सुन्दर सामान्य चितुवा भन्दा केहि सानो बाक्लो, लामा रौँले ढाकिएको खुट्टा तथा अनुहार मा साना काला थोप्ला हुन्छन भने बाँकी शरीर मा ठूला काला र पँहेला थोप्ला हुन्छन । यसको गर्दनदेखि पुच्छरसम्म मेरुदण्डमा बाक्लो कालो धर्काहरू हुन्छन् । ठूलो टाउको, लामो पुच्छर एवं पन्जाहरु निकै ठूलो हुने हुनाले आफुभन्दा ठूलो शरीर भएको चौँरी गाईको पनि शिकार गर्दछ । हिउँ चितुवा विश्वका १२ देशहरु नेपाल, चिन, भारत, भुटान, मंगोलिया, एशिया, अफगानिस्तान, पाकिस्तान, काजकिस्तान, किर्गिस्तान,ताजकिस्तान उज्वेकिस्तान, मा मात्र पाइन्छ। विश्वमा ४५०० देखि ७५०० वटा सम्म हिउँ चितुवा भएको तथ्यांक छ । नेपालमा ३०१ देखि ४०० वटा सम्म हिउँ चितुवा भएको तथ्यांक छ । यो नेपालको सगरमाथा राष्ट्रिय निकुञ्ज , लाङटाङ राष्ट्रिय निकुञ्ज, शे-फोक्सुण्डो, मकालु वरुण राष्ट्रिय निकुञ्ज, ढोरपाटन शिकार आरक्ष, अन्नपुर्ण संरक्षण क्षेत्र, मनास्लु संरक्षण संरक्षण क्षेत्र , कञ्चनजङ्घा संरक्षण क्षेत्र, गौरीशंकर संरक्षण क्षेत्र, अपि नाम्पा संरक्षण क्षेत्रमा रहेको पाइन्छ । नेपालमा सबैभन्दा बढी हिउँ चितुवा शेफक्सुण्डो राष्ट्रिय निकुञ्जको लांगु उपत्यकामा रेकर्ड भएको छ । यो साइटिसको अनुसूचि १ र आइयूसिएन रेड बुकमा संकटापन्न वर्गीकरणमा रहेको छ ।

एकसिङ्गे गैंडा

गैँडा, हात्ती पछिको सबैभन्दा ठूलो जनावरको रुपमा चिनिन्छ । एकान्तप्रीय एक्लै चलखेल गर्ने, एकदिनमा ६० किलो सम्म घाँस पात खान सक्दछ । एक्लै जोडीमा वा माउ बच्चा संगै रहने चाल सुस्त देखिए पनि फुर्तिला एवं होसियार हुन्छन । आँखा कमजोर भएपनि सुघ्ने शक्ति तीक्ष्ण हुन्छ र आक्रमण गर्दा तिव्र गतीमा हानिन्छ र दाँत प्रयोग गरि घाइते बनाउछ तर सिङ्ग प्रयोग गर्दैन ।

नेपाल सरकारले अहिलेसम्म उपहार दिएको एक सिंगे गैडा

क्र.सं	मिति	एक सिंगे गैडा	देशहरु	स्थान
१	सन् १९८३	२ वटा	पाकिस्तान	Lal Suhanra National Park
२	सन् १९८४	४ वटा	भारत	Dudhawa National Park
३	सन् १९८७	४ वटा	अमेरिका	National Zoological Parks
४	सन् १९९०	२ वटा	जर्मनी	Munich Zoo
५	सन् १९९३	२ वटा	अमेरिका	Fortwort Zoological Association
६	सन् १९९८	२ वटा	बंगलादेश	Mirpur national Zoo
७	सन् २००२	२ वटा	वेलायत,	Zoological Society of London
८	सन् २००६	२ वटा	जापान	Tama Zological Zoo
९	सन् २००६	२ वटा	अष्ट्रिया	Vienna Zoo
१०	सन	२ वटा	थाइल्याण्ड	
११	सन	२ वटा	बर्मा	
१२	सन् २०१८	४ वटा	चीन	Chamlong Park/ Shanghai WA Park

नेपालमा जलवायु परिवर्तनबाट हुनसक्ने प्रभावहरु

» नेपालका किसानहरु स्थिर मनसुनी हावापानीमा बढी निर्भर हुने गरेकाले यसको अनिश्चितातामा त्यति ख्याल गरेको पाईदैन । वर्षाको वार्षिक परिमाणमा (Annual amount) खास परिवर्तन नदेखिएतापनि त्यसको विशेषताहरु (Characteristics) बदलिएको प्रसस्त संकेतहरु देखा परेका छन् । जस्तै छोटो समयमा धेरै बर्ष हुने (High intensity rain), सिमसिमे झरी हुने दिनहरुको सङ्ख्या घट्ने खडरी र बाढी पहिरो आदिको घटनाहरुमा वृद्धि हुने आदि जसले कृषि क्षेत्रलाई सवभन्दा बढी असर पार्नेछ ।

» तापक्रम बृद्धिका कारण समुन्द्र, ताल र नदीहरुबाट बढी वाष्पीकरण हुने गर्दछ र कृषिमा प्रयोग हुने पानीको आवश्यकता बढ्ने छ ।

» हिम भण्डार (Ice mass) घट्ने क्रम तिव्र हुनाले नेपालको जलविद्युत र कृषि क्षेत्रमा सोझै नकरात्मक असर पर्ने देखिएको छ ।

» हिमपातको सङ्ख्याका साथै यसको आयातमा (Volume) बृद्धि हुनुले तालहरु विस्फोटन हुन सक्ने खतरा वृद्धि भएको छ ।

» तापक्रममा वृद्धि, पानीको स्रोतमा कमी र भू उपयोगको परिवर्तनले सिमसार (Wetlend) को विस्तार र गुणस्तरमा ह्रास आउने अवस्था सृजना भएको छ र त्यहाँको जैविक विविधतामा पनि असर पर्नेछ ।

स्रोत : विभिन्न पत्र पत्रिका र वेभसाइट

लेखनाथ मेरो जन्मभूमी

सन्तोष अधिकारी
शिक्षक
आगमन एकेडमी

मर्छु बरु भुल्ने छैन लेखनाथको माया
दिलै भरी सात ताल ,प्रकृतिको छायाँ ॥
विरहमा जिन्दगीको , अर्थ लुक्ने गर्छ
अनयासै शितप्रभा , तलतल झर्छ ॥
लेखनाथले जन्म पाए, हुर्के खेले यहीं
उनकै कष्ट , सिर्जना र , नाम पनि त्यही ॥
गाई चराउँथे लेखनाथले , यिनै वन पाखामा
सौन्दर्यले भरिएको , प्रकृति छ काखमा ॥
कलकल बगिरहने बेगनास , मैदी , रुपा
हिउँदमा डाडाभरि सुन्तलाका झुप्पा ॥
दाजु भाइमा भातृत्व छ ,छैन कतै द्वन्द
सुनभरि भरिएको , मिठो छ सुगन्ध ॥
लेखनाथ जन्मभूमि ,स्वर्गसरि ठाउँ
एकपटक त हिड साथी घुम्न हामी जाउँ ॥

प्रकृतिका सुन्दर प्राणी

हाइना (Hyaena)

Hyaena hyaena

यसलाई हड्डी बाघ , लक्कर बाघ वा हुडार नामले चिनिन्छ । कुकुर जस्तै देखिएपनि बेढंगको शरीर अगाडिको भाग बलियो, उठेको एवं पछाडीको भाग दुव्लो र होचो हुन्छ । ढाडमा प्रष्ट देखिने जागर हुन्छ । शरीरमा कालापाटाजागर देखि पेटतिर गएको हुन्छ । यसको खुट्टाका पञ्जा कुकुरको जस्तै हुन्छ । थुतुनो कालो हुन्छ भने पुच्छरको टुप्पातिर पनि काला रौहरू बढी हद्रन्छन् । आपत पर्दा लल्याक लुलुक पर्ने, तिखो उराठिलो स्वर निकाल्नुको साथै खित्का छोडेर हाँसेको आवाज निकाल्न सक्दछ । एकान्तप्रीय एक्लै हिडडुल गर्न रुचाउँछ। यसले कसैले मारेको वा आफैं मरेको जन्तुको सिनो खाएर बाँच्दछ । यो जनावर नेपालमा तराइको पर्सा वन्यजन्तु आरक्ष र चितवन, बर्दिया, बाँके रा. नि. कोशी टप्पु कोशी टप्पु बन्यजन्तु आरक्ष, क्षेत्रहरूमा पाईएको छ । यो साइटिसमा समावेश नभएको, आइयूसिएन रेड बुकमा लोपोन्मुख वर्गीकरणमा रहेको छ ।

राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्य जन्तु संरक्षण ऐन, २०२९ अनुसार

"वन्यजन्तु भन्नाले घरपालुवा बाहेक जुन सुकै जातिको स्तनधारी जन्तु (Mammals) पंछी (Aves), घस्रिने जन्तु (Reptiles), माछा (Pisces), भ्यागुता जाति (Amphibian) र किरा फट्याङ्ग्रा (Insects) लाई सम्झनु पर्छ र सो शब्दले फुल पार्ने जन्तुको फुल समेतलाई जनाउँछ।"

वन्यजन्तु अपराधमा हुने सजाय

राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्य जन्तु संरक्षण ऐन, २०२९

दफा १० : संरक्षित वन्यजन्तु भन्नाले यस ऐनको अनुसूची-१ मा उल्लेखित वन्यजन्तु संरक्षित वन्यजन्तु मानिनेछन्, तिनीहरुको शिकार गर्न निषेधित गरिएको छ । तर,

क) तर बौलाएको जंगली हात्ती, मानिस खान पल्किएको बाघ र नबाच्ने किसिमको रोगग्रस्त भएका वा अङ्गभङ्ग भएका वन्यजन्तुलाई तोकेको अधिकारीको आदेशले मार्न वा पक्रन सकिनेछ ।

ख) वन क्षेत्र बाहिर आई मानिस वा घर पालुवा पशु पंछीलाई धेरै नोक्सान गर्ने वन्यजन्तुलाई मार्नँ पर्ने ठहराएमा तोकेको अधिकारीको आदेशले मार्न, पक्रन वा लखेट्न सकिनेछ ।

दफा ११ : **अनुज्ञापत्र नलिई** कुनै पनि व्यक्तिले वन्यजन्तुको शिकार गर्न पाउने छैन ।

दफा १८ : **निस्सा नभई** वन्यजन्तुहरुको आखेटोपहार राख्न नपाईने ।

दफा १९ : **ईजाजतपत्र नलिई** वन्यजन्तुहरुको आखेटोपहारको विक्री वितरण वा व्यवसाय गर्न नपाईने

दफा २० : वन्यजन्तुहरुको आखेटोपहार निकासी वा पैठारी गर्न **सिफारिस** लिनु पर्ने ।

दफा २३ : यो ऐन बिरुद्ध कसैले कुनै काम गरेको भन्ने विश्वास हुने मनासिब कारण भएमा त्यस्तो कामको सबुत बुझ्नको निमित्त तोकेको अधिकारीबाट **वारेन्ट जारी** गरी जुनसुकै समयमा त्यस्ता व्यक्तिको घर, जग्गा, जमिन र सबै प्रकारको सवारीमा प्रवेश गर्न र खानतलासी गर्न सक्नेछ ।

दफा २४ : कुनै कसुदार भाग्छ भन्ने विश्वास पर्ने कारणहरु भएमा अधिकार प्राप्त अधिकारीले त्यस्तो व्यक्तिलाई गिरफ्तार गर्न सक्नेछ ।

उक्त गिरफ्तार गरिएको व्यक्तिलाई **बाटोको म्याद बाहेक २४ घण्टा** भित्र मुद्धा हेर्ने अधिकारी समक्ष उपस्थित गराउनु पर्नेछ ।

दफा २४ क (३) : थुनामा राख्ने अनुमति मागेमा, मुद्दा हेर्ने अधिकारीले एकैपटक वा पटक पटक गरी **बढीमा ४५ दिनसम्म** थुनामा राख्ने अनुमति दिन सक्नेछ ।

दफा २६ (१) : गैर कानूनी तरिकाले गैंडा, बाघ, हात्ती, कस्तुरी मृग, ध्वाँसे चितुवा, हिउँ चितुवा वा गौरीगाई मार्ने, घाईते बनाउने, बिक्री गर्ने वा हस्तान्तरण गरी लिने दिने तथा गैंडाको खाग वा कस्तुरीको वीना, हिउँ चितुवाको छाला तथा त्यस्तै अन्य संरक्षित वन्यजन्तुको आखेटोपहार राख्ने, खरिद गर्ने वा बिक्री गर्ने व्यक्तिलाई ५ लाख देखि १० लाखसम्म जरिवाना वा ५ देखि १५ वर्ष सम्म कैद वा दुबै संजाय हुनेछ ।

दफा २६ (२) : दफा २६(१) मा लेखिएका वन्यजन्तु बाहेक अन्य संरक्षित वन्यजन्तु मार्ने वा घाईते बनाउनेलाई १ लाख देखि ५ लाख रुपैंया सम्म जरिवाना वा १-१० वर्षसम्म कैद वा दुवै संजाय हुनेछ।

दफा २६(३) : संरक्षण क्षेत्र (रा.नि., सं.प्रा.आ., व.आ., सं.क्षे. वा म.क्षे.) भित्र **अनुज्ञापत्र नलिई पंछी र माछा बाहेक** अन्य वन्यजन्तु शिकार गरी मारेमा वा घाईते बनाएमा २०,०००।- देखि ५०,०००।- रुपैंयासम्म जरिवाना वा छ महिना देखि १ वर्ष सम्म कैद वा दुवै संजाय हुनेछ।

दफा २६(४) : **संरक्षित पंछी** शिकार गरी मारेमा वा घाईते बनाएमा १५,०००।- देखि ३०,०००।- सम्म जरिवाना वा ३-९ महिना सम्म कैद वा दुवै संजाय हुनेछ

दफा २६ (५) : रा.नि., सं.प्रा.आ., व.आ., सं.क्षे. वा म.क्षे. भित्र **अनुज्ञापत्र नलिई संरक्षित पंछी बाहेक अन्य पंछी** शिकार गरी मारेमा वा घाईते बनाएमा **२०,०००।- देखि ५०,०००।- सम्म जरिवाना वा ६ महिना देखि १ वर्ष सम्म** कैद वा दुवै संजाय हुनेछ।

दफा २६ (६) : उपदफाहरुमा लेखिएदेखि **बाहेक** यो ऐन वा यस ऐन अर्न्तगत बनेका नियम विपरीत कसुर गर्ने व्यक्तिलाई कसुरको मात्रा हेरी रु. **२०,०००।- सम्म जरिवाना वा ६ महिना सम्म कैद** वा दुवै संजाय हुनेछ।

दफा २७ : यो ऐन अन्तर्गत कसुर ठहरिने कुनै अपराध गर्ने व्यक्तिलाई जानी जानी मद्दत दिएमा त्यस्ता मदत गर्ने **मतियारलाई** कसुरदारलाई हुने संजायको **आधा सजाय** हुनेछ। तर,

गैंडा, बाघ, कस्तुरी मृग र हात्ती सित सम्बन्धित कसुर गर्ने व्यक्तिलाई कसुरदारलाई हुने संजाय सरह हुनेछ।

दफा २८ : यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेका नियमहरुको उल्लङ्घन गर्ने कसुरदार दोषी ठहरिएमा मुद्दा हेर्ने अधिकारीले **अपराधसित सम्बन्धित आखेटोपहार, हातहतियार, सवारीको साधन र अन्य वस्तुहरु जफत** गर्न सक्नेछ।

वन्यजन्तु प्रकृतिका सुन्दर प्राणी हुन्।
वन्यजन्तु अपराध एक जघन्य अपराध हो।
वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण गर्न हामी सबै एक जुट होऔं।

जिल्ला वन कार्यालय काठमाण्डौं
हात्तीसार, काठमाण्डौं
फोन नं.: ०१-४४४४९४८

Glimpse Of Green Guard

Youth of Machhegau

HLC Mitigation at Machhegau

Community at Kabhresthali

Students of Kritipur

Celebration without Wildlife derivatives at Aagaman Academy

Community at Tarkeshwor

Glimpse Of Green Guard

Angles' Heart Academy
Manamaiju

Chundevi Sec. School
Chandragiri

Saraswati Sec. School
Tokha

Kaushal Sec. School
Tarkeshwor

Saraswati Sec. School
Tokha

Angles' Heart Academy
Manamaiju